

OTILIA HUZUM

Colecția ARTELE SPECTACOLULUI

COMITETUL ȘTIINȚIFIC

Președinte BRIGITTE PROST

**Membri MARIA SHEVTSOVA
 GUY FREIXE
 ELEONORA RINGLER-PASCU
 CARMEN CROITORU
 RALUCA BUJOREANU
 MIHAI VLADIMIRESCU
 ALEXANDRU BOUREANU**

OTILIA HUZUM

ACTORUL ȘI ARTA VORBIRII SCENICE

**EDITURA UNIVERSITARIA
CRAIOVA, 2026**

Referenți științifici:

Conf. univ. dr. Mihaela Marilena BEȚIU

Conf.univ.dr. Thomas-Nicolae CIOCȘIRESCU

Copyright © 2026 Editura Universitaria

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

HUZUM, OTILIA

Actorul și arta vorbirii scenice / Otilia Huzum ; pref. de
Florin Zamfirescu, Bogdan Ulmu. - Craiova : Universitaria, 2026

Conține bibliografie

ISBN 978-606-14-2281-4

I. Zamfirescu, Florin (pref.)

II. Ulmu, Bogdan (pref.)

792

Ediție revizuită și adăugită a volumului cu același titlu publicat în
2012 la Editura Conphys, Râmnicu Vâlcea.

Tehnoredactare și corectură: Mihaela Bețiu, Otilia Huzum

© 2026 by Editura Universitaria

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Motto:

Nimeni nu începe cu propria sa gândire.

Fiecare găsește prezentă în vremea lui o anumită stare de fapt a cunoașterii și a punerii problemelor, stare în care el se integrează și de la care pornește în cercetare.

Nicolai Hartmann, *Estetica* (1974, p. IX)

*Cu recunoștință și prețuire, în memoria
celui care m-a învățat să învăț –
Prof. univ. dr. Constantin Paiu.*

PREFAȚĂ

Rareori ți se întâmplă să te afli în fața unei lucrări științifice care-ți creează în același timp dorința de a o parcurge și spaima de a o face...

Informația bogată și riguros ordonată, acel mod de a face utilă scrierea de carte din mai multe cărți, modalitatea de a comprima biblioteci întregi creând accesibilitatea cunoașterii, satisfac cele mai pretențioase instanțe, dat fiind că autoarea nu se erijează în creator de canoane, ci în transportator al bagajului cultural.

Cu modestie impecabilă, ni se comunică sau ni se reamintesc descoperiri asimilate de-a lungul mileniilor cu privire la arta teatrală în general și cu privire la instrumentația folosită aici. De la Aristotel și până la Tudor Vianu, sau trecând prin Stanislavski ca să ajungă la Ion Cojar, autoarea ne transportă cu o uluitoare ușurință prin meandrele sinuoase ale gândirii teatrale, ca într-un dirijabil de plăcere, făcându-ne să aterizăm cu grație în punctele-cheie ale evoluției artei teatrului și având ca unic scop popasul final, unde ni se demonstrează și argumentează doct și fără putință de contrazicere necesitatea studierii artei vorbirii în interioritatea artei actorului.

Fermitatea demonstrației anulează orice fel de îndoială, forța argumentației este totală, iar lucrarea devine emblematică prin modul cuprinzător, aproape exhaustiv, de a înconjura și acapara tematica. Cu atât mai surprinzător pentru simplul motiv că autoarea, Otilia Huzum, pare a se fi

strunjit intelectual într-un creuzet al suferinței și în absența unor satisfacții artistice imediate. Este deja axiomatic faptul că „din jale s-a întrupat Electra”, așa încât nu mă miră izbucnirea de intelectualitate subtilă din zone de unde nu te-ai aștepta și sunt bucuros ca tocmai mie îmi este dat dreptul să remarc acest lucru.

Otilia Huzum, o actriță încă tânără, încă foarte frumoasă (deziderat destul de necesar în artele interpretative) și atinsă de poftetele seriozității intelectuale, atât de puțin profitabile la noi, vine în fața noastră cu o lucrare onestă, serioasă, informată și pertinentă, prin care încearcă să ne mențină în zona profesionalismului atât de degradat „acum și aici”.

Este vorba, deci, de o lucrare nu numai necesară, ci și un cap de serie pe drumul fără sfârșit al cunoașterii. Convingerea mea este aceea că Otilia Huzum va și pune în aplicare teorii cu aparență aridă, abia astfel ele dovedindu-și importanța și valoarea.

Îi urez putere de muncă pentru acest drum deosebit de abrupt „în lumea fioroasă de sub ceresc!”

***Prof. univ. dr. FLORIN ZAMFIRESCU, Actor,
Rector UNATC I.L. Caragiale București***

PREFAȚĂ – IN MEMORIAM BOGDAN ULMU

Pe autoarea cărții de față am cunoscut-o cu mulți ani în urmă, pe când intrase la teatrul bârlădean, în corpul de ansamblu. Mi-a plăcut jocul ei inteligent și, desigur, aspectul fizic agreabil. Am stat de vorbă de câteva ori, deoarece voia să dea la facultate, la Iași, și mi-a cerut câteva sfaturi. E un om cuceritor, deci nu-i de refuzat.

Au trecut anii și, uimire! Am văzut-o nu doar absolvind facultatea, ci și rămânând ca pedagog în Universitatea de Arte „G. Enescu” Iași. Nu mi-aș fi imaginat o asemenea ascensiune, în numai zece ani. Între timp, în paralel, funcționa și ca actriță în teatrul din orașul natal. Și pregătea doctoratul. Susținut cu brio (am avut plăcerea să fiu președintele comisiei, deci am certitudini!) În fine, aflu că se reîntoarce în viața universitară, predând la “Universitatea de Vest” din Timișoara, dragă mie, deoarece am servit-o cu plăcere, timp de șase ani.

De-a lungul anilor, am mai citit câteva manuale similare – nu le pot uita: cele ale Mariettei Sadova, Cellei Dima, Sandinei Stan, Vasile Moisescu și, mai ales, cartea de înaltă cultură și alonjă filosofică a lui Nicolae Gafton (apărută inițial în serial, în revista *Teatrul*).

Am predat și eu disciplina! Îi cunosc farmecul și disconfortul. Știu cât de greu e, uneori, să convingi actorii că e indispensabilă devenirii lor profesionale. În multe dintre cronici este constatată, cu neplăcere, vorbirea defectuoasă a

histrionilor: uneori ea e efectul neglijării disciplinei. Alteori însă, de ce să nu fim cinstiți, este vina pedagogului.

Dar volumele autorilor citați mai sus sunt epuizate. Nici în biblioteci nu le găsești ușor! Prin urmare apariția unui nou op dedicat *vorbirii scenice* este salutară. Cu-atât mai mult cu cât am putea spune că Otilia Huzum depășește cadrul autopropus: este vorba aici despre un compendiu de estetică teatrală, cu incursiuni în filosofia teatrului și cu exerciții practice de arta vorbirii. O alcătuire serioasă și originală, asemenea celei care a creat-o.

Partea întâi se ocupă de nevoia de creație, cu gânduri exersate și citate impunătoare. Este analizată deci, cu mijloace științifice, nevoia de creație; apoi, se trece la *joc* – anticamera artei. Studiul pleacă de la primele manifestări spectaculare și ajunge în zilele noastre. Fără a evita secolul XX, secolul de aur, am putea zice, al exploziilor poeticilor teatrale. Doctrine celebre, nume pe măsură: Stanislavski, Craig, Appia, Meyerhold, Artaud, Brecht... Precum și filosofi ai culturii – Rădulescu-Motru, Blaga, Vianu, Camil Petrescu, ori oameni de teatru pasionați de teorie, ca Ion Sava, Eugen Ionescu, Mihail Sebastian.

Până să ajungă la *vorbire*, Otilia Huzum crede că este ineluctabilă lămurirea altor sintagme și concepte din pedagogia artistică: individualitatea creatoare, personalitatea, temperamentul, caracterul, aptitudinile. Se referă și la inteligența rațională și cea emoțională; la *Omul-artist*.

Convingător, argumentat, împletind gândurile marilor specialiști cu cele personale. Interesantă e, la autoarea noastră, echilibrarea respectului față de

autoritățile artistice, cu atitudinea necruțătoare față de impostori și atalente. E soluția ideală, chiar dacă nu întotdeauna confortabilă.

Partea a doua a volumului trece în revistă etapele procesului de creație: *pregătire, căutare, definire, execuție*. M-a intrigat unul dintre citate: „Actorul care n-are decât vervă și sensibilitate e nebun” (Andrea Perrucci).

Ciudat! Credeam că sensibilitatea, cel puțin, este indispensabilă histrionului... sănătos! Iar verva scenică, controlată, este un dar rar, oferit comedienilor!

Se continuă analiza individualității creatoare a actorului; și mi-a plăcut teribil una din definițiile autoarei: „actorul – corpul prin care se transmite sufletul teatrului”. Frumos! Sau: „omul-actor – identitate și alteritate”. Minunat spus! Și „Operele se susțin între ele”. Just!

Ajungând la obiectul pe care-l predă, desigur că Otilia Huzum detaliază, elucidând laconic, dar clar, problemele și etapele desăvârșirii artei și tehnicii vorbirii scenice: imaginea prin intermediul cuvântului! (preocupare de bază, aș zice); *când, cum, cât* respirăm (lucruri care se descoperă în timp; norocul actorilor este că se pun foarte rar piese în versuri!).

Apoi, ultimele pagini sunt dedicate practicii: exerciții – și jocuri – de încălzire (de gimnastică), exerciții de respirație, de dicție; rostirea diferențiată a vocalelor și consoanelor; corectarea unor defecte de vorbire: precipitarea, bâlbâiala; vocea și lucrul pe texte de Eminescu, Goga, Coșbuc, Țațomir; râsul și plânsul; frazarea, accentul; pauza logică, pauza psihologică; igiena vocală.

Vreau să-mi construiesc încheierea pornind de la un citat din carte: „Cum se face teatru azi, nimeni nu pare a ști!” (Cătălina Buzoianu). Probabil! Dar prin demersuri precum cel al Otiliei Huzum, încercăm să aflăm...

Cu recunoștință celui care mi-a fost sfătuitor și prieten,
Regizor, Prof. univ. dr. BOGDAN ULMU – OM de
Teatru

INTRODUCERE

Dezvoltarea definirii drumului parcurs de un tânăr actor spre identificarea valorilor din sfera activității procesului de creație, cu toată complexitatea ce o impune acest vast domeniu, pornește de la o cercetare minuțioasă a tuturor factorilor prezenți și existenți în componența lui.

Prin firea lucrurilor, pășind în lumea teatrului, ne apropiem de problematica lui descoperind o sumă de cuvinte cărora dorim să le dăm o încărcătură aparte plină de consistență și de substanță: artă, valoare, emoție, sensibilitate, memorie, suflet, imaginație, exprimare, motivație, comunicare, cunoaștere, autocunoaștere, noutate, tradiție, experiment, transpunere, încorporare...

Analizarea și comentarea acestor noțiuni-cheie definește specificul întregului domeniu de activitate și devine axul fundamental al lucrării pe care dorim să o elaborăm.

Ființa umană, indiferent de profesie, mod de existență, vârstă, sex, rasă, trăiește în modul său de viață, conștient sau mai puțin conștient, realitatea simbolică ori, mai bine spus, spiritualitatea contextualizată în multitudinea de noțiuni și concepte la care ne-am referit, dar omul de teatru tratează profund conștient semnificațiile adânci ale ideilor esențiale ce definesc arta teatrală și pornește, prin studiu și experimentare, către o mare aventură, cea a actului scenic. De aici începe obsesia, neliniștea, zbuciumul, frenezia și marea zbatere a căutărilor și a cercetării.

Astăzi suntem puși în fața unor dileme, a unor probleme care se cer mai profund analizate din perspectiva actualității, adică din punctul de vedere al actorului tânăr orientat către un scop limpede, acela de a sluji teatrul *AICI* și *ACUM* cu întreaga ființă, din nevoia de comunicare și de exprimare liberă a unor idei, sentimente și atitudini menite a-i determina pe oameni să simtă necesitatea vitală a spectacolului de teatru.

Este sau nu nevoie, în lumea de astăzi, de o profundă dăruire profesională în domeniul creației teatrale și a celei actricești? Retorica impune o dezbatere amplă care vizează întregul fenomen teatral, cu toate transformările care au survenit în timp, în plan istoric, economic, cultural și social, și la care omul se raportează și își adaptează în permanență opera.

Generația actuală trăiește și se formează, ca timp istoric, într-un moment de transformare socială, într-un spațiu dominat de alte valori decât cele tradiționale, un loc aflat la intersecția unor noi concepte, valori, teme și idei despre viață, despre om și despre cutumele care au trecut proba timpului, instalându-se în mentalul colectiv ca adevărate valori și repere. Astfel, viitorul vine cu o forță a schimbării, brutală pe alocuri, dar necesară. Se modifică percepții și scopuri, se redefinesc alianțe și mentalități, se cere adaptarea ființei umane la alte ritmuri și alte structuri emoționale și mentale. Conceptual, o nouă lume se naște din această simbioză, una care-și definește căile alternative spre viitor și spre modurile de a face față presiunilor directe asupra civilizației sau a individului. „N-ai nevoie să te

limitezi a fi ceea ce ești. Poți acționa sau poți trăi și altfel. Șirul răspunsurilor tale potențiale în raport cu schimbarea este mai bogat decât crezi”¹.

Lucrarea este structurată în patru capitole, intitulate sugestiv: *Omul creator și relația lui cu arta*, *Artistul – individualitate creatoare*, *Creația artistică și Arta vorbirii scenice*, prin intermediul cărora intenționăm să analizăm aspectele comportamentale ale omului de-a lungul istoriei și să evidențiem faptul că fundamentul evoluției omenirii, indiferent de domeniu, este reprezentat de fenomenul artistic, oricare ar fi el. De asemenea, dorim să dezvoltăm definirea naturii umane creative axându-ne pe termenii creație și creativitate, să evidențiem o analiză orientată către comportamentul ființei umane în direcția raporturilor sale cu arta teatrului și să aducem în discuție nevoia de cunoaștere și exercițiu pe drumul afirmării individualității creatoare. Totodată, vom supune dezbaterii fenomenul teatral, în ansamblul lui, cu toată complexitatea ce o conține, propunând comentarii care vizează antropologia teatrală, istoria, filosofia și estetica teatrului, vom surprinde prin dezbateri noțiunile de spectacol, actor și arta actorului, cu multitudinea componentelor ce o definesc, inclusiv vom propune referințe esențiale ce surprind etapele procesului de creație în munca artistului către desăvârșirea personajului. Atenția va fi îndreptată și spre lansarea mai multor argumente prin care să demonstrăm că arta actorului se definește ca o componentă fundamentală a artei teatrale,

¹ Victor Ernest Mașek, *Arta viitorului*, Editura Meridiane, București, 1979, p. 39.

un parcurs profesional complex, care, dincolo de vocație, de har și de aptitudini, înseamnă o minuțioasă și o profundă cercetare interdisciplinară. În componența artei actorului găsim laolaltă, într-o unitate exemplară, muzica, dansul, acțiunea și gestul, vorbirea, arta plastică, arhitectura, psihologia, istoria teatrului și cea universală, literatura, filosofia, fapt care subliniază, dacă mai era necesar, ideea conform căreia arta actorului devine un demers uman ce poziționează ființa pe o treaptă a superiorității. Studiul de față va fi finalizat printr-o dezbatere axată pe vorbirea scenică, factor esențial în comunicarea mesajului artistic, și pe prezentarea unei posibile variante de lucru în vederea înțelegerii, educării și perfecționării dicțiunii, ca parte componentă a tehnicii actricești implicată în procesul de creație scenică. Capitolul *Arta vorbirii scenice* va fi structurat și conceput în sensul detalierii unei propuneri adresate anului I licență, cu posibilitate de adaptare și pentru liceele vocaționale. Mai precis, se vor face trimiteri la cunoștințele care vor trebui furnizate pe parcursul celor patru ani de studiu, inclusiv la programul de master, căci formarea continuă impactează direct atât viața civilă, cât și pe cea ivită pe scândura scenei.

Pentru confruntare și argumentare, am apelat la cercetători și autori importanți, clasici și contemporani, ale căror lucrări de mare însemnătate, din domeniul filosofiei, psihologiei, esteticii, istoriei culturii și civilizației, istoriei artei și a teatrului, teoriei și criticii teatrale, ne-au sprijinit în înțelegerea și aprofundarea unor teme cum ar fi: creativitate artistică, natura creativității, îndemnul de a crea, arta și jocul